

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

The Drug Proliferation Problem in Tao Poon Community, Ban Nuea
Subdistrict, Mueang District, Kanchanaburi Province

อนุพนธ์ ศรีปราช¹ สิริวุฒิ ใจกาง² และจาทรงศ์ สุทาวัน³
Anuphon Sriprach, Siriwut Jaikang and Jaturong Suthawan

Received: January 17, 2026

Revised: March 28, 2026

Accepted: March 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเตาปูน 1-3 จำนวน 329 คน ซึ่งสุ่มจากประชาชนทั้งหมด 1,865 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มร่วมกับการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามจำนวน 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 167 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และ 2) แนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Kanchanaburi Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: apsp5869@gmail.com, Tel. 08-2353-9269

เท่ากับ 3.95 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวทางการแก้ไขปัญหในระดับที่สูง

คำสำคัญ: การแพร่ระบาด, ปัญหา, ยาเสพติด

Abstract

This research aimed to: (1) examine the drug proliferation problem in Tao Poon Community, Ban Nuea Subdistrict, Mueang District, Kanchanaburi Province; and (2) investigate approaches to addressing drug-related problems in the aforementioned area. A quantitative research design was employed in this study. The sample consisted of 329 residents of Tao Poon Community Areas 1–3, selected from a total population of 1,865 individuals. The sample size was determined using Taro Yamane's formula at a 95% confidence level. Cluster sampling combined with purposive sampling techniques was applied. The research instrument was a questionnaire consisting of four dimensions with a total of 167 items. The instrument's content validity was verified by experts, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00. The overall reliability of the questionnaire was 0.89. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that: (1) the overall level of the drug proliferation problem in Tao Poon Community was at a moderate level ($M = 3.40$); and (2) the overall level of approaches to addressing drug-related problems in the area was at a high level ($M = 3.95$). These findings indicate that residents are aware of and place importance on approaches to solving drug-related problems in the community.

Keywords: Drug Proliferation, Problems, Drugs

บทนำ

สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา ภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้ายชายแดนไทย-ลาว มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะ ยาบ้า ยาไอซ์ เฮโรอีน เคตามีน และยาเสพติดประเภท Happy Water (สำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด, 2568) ผู้ขายยาเสพติดในประเทศไทยมุ่งสร้างประสบการณ์ให้ลูกค้าด้วยการสร้างความประทับใจการเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึก สร้างความคาดหวังของลูกค้าหลังเสพยาเสพติด ทำให้เกิดความอยากเสพยาเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจซื้อมากยิ่งขึ้น รูปแบบการค้ายาเสพติดมีการเชื่อมโยงเครือข่ายจากตลาดออฟไลน์หรือตลาดดั้งเดิมและตลาดออนไลน์เข้าด้วยกันโดยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ขยายโอกาสทางการค้า ที่ทำให้เข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายซื้อได้ตลอด 24 ชั่วโมง และกระจายยาเสพติดไปสู่ผู้เสพให้กว้างขวางมากขึ้นด้วยการจัดส่งแบบเดลิเวอรี่ ลดความเสี่ยงจากการถูกการจับกุม การมอบประสบการณ์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เสพด้วยการจัดตั้งชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชนิดยาเสพติด วิธีการจัดหา การจัดเตรียม การปลูก/ผลิตอุปกรณ์ และวิธีการเสพรวมถึงผลที่ได้รับจากการเสพยา (กนิษฐา ไทยกกล้า, 2565)

ปัจจุบันขบวนการค้ายาเสพติดได้ขยายเส้นทางการลำเลียงยาเสพติดมาทางภาคตะวันตก ในพื้นที่ชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี ยาเสพติดที่ปรากฏในพื้นที่ส่วนใหญ่ ได้แก่ ยาบ้า เฮโรอีน และไอซ์ ซึ่งมีการลำเลียงมาทั้งทางบกและทางน้ำ จากสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ 5 อำเภอชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี ในปี 2567 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาญจนบุรี, อำเภอไทรโยค, อำเภอด่านมะขามเตี้ย, อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสองพี่น้อง พบว่า จำนวนคดีและปริมาณของกลางที่จับได้มีมากขึ้น สำหรับการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ (นบ.ยส. 17) มีการจัดกำลังร่วม 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) พลเรือน จัดจากฝ่ายปกครอง และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 7 2) ตำรวจ จัดจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี และกองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 3) ทหาร จัดจากกองทัพบกภาคที่ 1 เป็นหลัก (ปรีชา ไหลวรินทร์, 2568) สถานการณ์ปัญหาเสพติดชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับปีงบประมาณ 2568 มีการปราบปราม จับกุมนักค้ารายสำคัญและรายย่อยในพื้นที่ทั้งชายแดนและตอนในได้อย่างต่อเนื่อง และยังพบการลักลอบและความพยายามลักลอบส่งออกสารเคมี เช่น กรดไนตริก และกรดซัลฟิวริก ที่เป็นตัวทำปฏิกิริยาในกระบวนการผลิตยาเสพติดได้ ดังนั้น ชายแดนและตอนในของจังหวัดกาญจนบุรี จึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่จะสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดไปสู่พื้นที่อื่น ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร ตลอดจนสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดลงสู่พื้นที่ภาคใต้ (ทิมาโฆษกกองทัพบก, 2568)

คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน 1-3 อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยของสังคม การแพร่ระบาดของยาเสพติด ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และ

สังคม อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงมุ่งศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

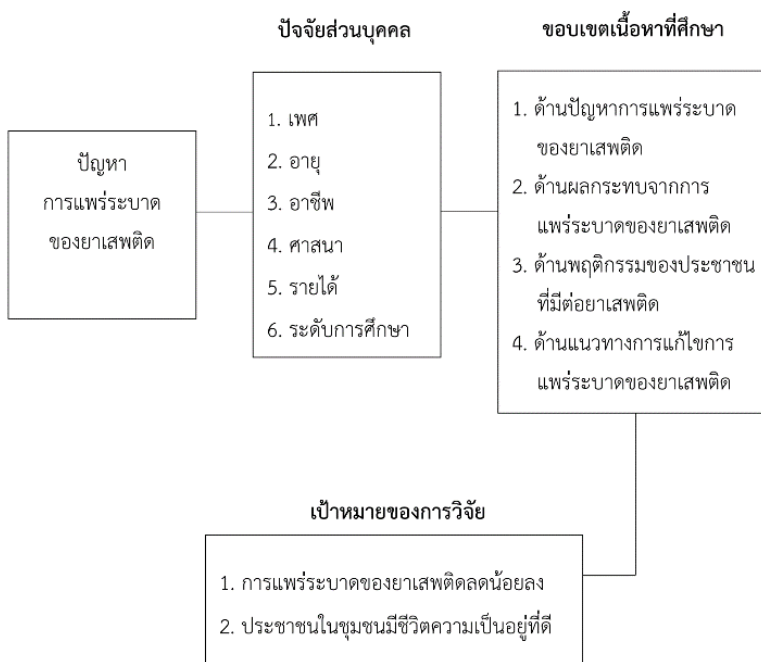
1. เพื่อศึกษาปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จากประชากรทั้งสิ้น 1,865 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 329 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตที่จะศึกษาทั้ง 4 ด้าน ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ส่วนตอนที่ 3 การเก็บข้อเสนอแนะ รวมทั้งสิ้น 167 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และเมื่อนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.89 ซึ่งถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลจริง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ กรอบแนวคิดการวิจัยนี้ สืบเคราะห์ขึ้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วม ของ Cohen & Uphoff และแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Arnstein เพื่อเป็นฐานในการกำหนดตัวแปรและขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

Research Article

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม

(n=329)

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การว่างงาน ทำให้คนเลือกค้ายาเสพติด	3.50	1.03	มาก
2. การไม่มีรายได้ประจำ ทำให้คนเลือกค้ายาเสพติด	2.88	1.34	ปานกลาง
3. ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่งผลให้คนเลือกค้ายาเสพติด	3.74	1.03	มาก
4. เด็กที่ไม่ได้รับการศึกษา เสี่ยงที่จะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.04	1.00	มาก
5. บุตรหลานที่พ่อแม่หย่าร้าง เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด	3.72	0.95	มาก
6. มีการห้ามปรามเด็กและเยาวชนที่สูบบุหรี่	3.37	1.19	ปานกลาง
7. พ่อแม่ที่ติดสุรา ทำให้ลูกเลียนแบบพฤติกรรม	3.92	0.96	มาก
8. ผู้นำชุมชน มีนโยบายปราบปรามยาเสพติด	3.27	1.14	ปานกลาง
9. มีการสุ่มตรวจปัสสาวะจากอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน	2.81	1.07	ปานกลาง
10. มีการจัดอบรมการปฏิบัติหน้าที่เวรยาม	2.81	1.09	ปานกลาง
รวม	3.40	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มากที่สุด คือเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษา เสี่ยงที่จะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.04$ รองลงมาคือ พ่อแม่ ที่ติดสุรา ทำให้ลูกเลียนแบบพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.92$, ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่งผลให้คนเลือกค้ายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.74$, บุตรหลานที่พ่อแม่หย่าร้าง เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.72$, การว่างงาน ทำให้คนเลือกค้ายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$, มีการห้ามปรามเด็กและเยาวชนที่สูบบุหรี่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.37$, ผู้นำชุมชน มีนโยบายปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.27$, การไม่มีรายได้ประจำ ทำให้คนเลือกค้ายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 2.88$, มีการสุ่มตรวจปัสสาวะจากอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 2.81$ และมีการจัดอบรมการปฏิบัติหน้าที่เวรยาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 2.81$

2. แนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม

(n=329)

แนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ชุมชนควรติดตั้งกล้องวงจรปิดให้มากขึ้น	4.00	0.92	มาก
2. จัดอบรมผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน	3.99	0.99	มากที่สุด
3. ชุมชนควรประชาสัมพันธ์เรื่องโทษ ภัยของยาเสพติด	4.04	0.91	มาก
4. ชุมชนควรเพิ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน	3.50	0.98	มาก
5. ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน	3.62	0.94	มาก
6. ร้านค้างดการจำหน่ายบุหรี่ให้กับเยาวชน	4.32	0.94	มากที่สุด
7. เจ้าหน้าที่รัฐ ควรช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน	4.14	0.95	มากที่สุด
8. รัฐควรปรับปรุงนโยบายบทลงโทษที่เข้มงวด	4.07	0.88	มาก
9. รัฐควรจัดตั้งศูนย์ชุมชนปลอดภัยยาเสพติดทุกจังหวัด	3.77	0.97	มาก
10. รัฐควรสนับสนุนเทคโนโลยีสอดส่องตามแนวชายแดน	4.12	0.93	มากที่สุด
รวม	3.95	0.94	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แนวทางการแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน มากที่สุด คือร้านค้างดการจำหน่ายบุหรี่ให้กับเยาวชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.32$ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่รัฐ ควรช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.14$, รัฐควรสนับสนุนเทคโนโลยีสอดส่องตามแนวชายแดน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.12$, รัฐควรปรับปรุงนโยบายบทลงโทษที่เข้มงวด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.07$, ชุมชนควรประชาสัมพันธ์เรื่องโทษ-ภัยของยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.04$ ชุมชนควรติดตั้งกล้องวงจรปิดให้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.00$, จัดอบรมผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.99$, รัฐควรจัดตั้งศูนย์ชุมชนปลอดภัยยาเสพติดทุกจังหวัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.77$, ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ $\bar{X} = 3.62$ และชุมชนควรเพิ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน $\bar{X} = 3.50$

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการแพร่หลายของยาเสพติดในชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีสาเหตุสำคัญมาจากปัจจัยด้านครอบครัว สภาพแวดล้อมในชุมชน และการขาดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน ส่งผลให้เยาวชนมีความเสี่ยงต่อการเข้าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ควบคู่กับการเสริมสร้างกิจกรรมทางเลือกเพื่อเพิ่มปัจจัยคุ้มครองและลดปัจจัยเสี่ยงอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านผลกระทบที่ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวกระทบต่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิต ของคนในชุมชนเตาปูน อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์ (2559) ที่ระบุว่าปัญหาครอบครัวแตกแยกและสภาพแวดล้อมที่มีแหล่งซื้อขาย เป็นปัจจัยกระตุ้นหลัก รวมถึงสอดคล้องกับพัชรภา มณฑาทิพย์ และคณะ (2567) ที่ชี้ว่าการขาดทักษะ และการบูรณาการที่ชัดเจนส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัดพอ นอกจากนี้ ในมิติของการแก้ไขปัญหาเชิงรุกยังสอดคล้องกับแนวคิดของจิราวรรณ จันทรน้อย และคณะ (2567) ที่เสนอแนวทาง “ตัด ลด เพิ่ม สร้าง” และฉัตรรัตน์ เหล่าพฤตผาจารย์ และคณะ (2565) ที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ตัวเด็กและการสร้างทักษะการปฏิเสธ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีความโดดเด่นที่สอดคล้องกับงานของสุรัชย์ มูลสาร และคณะ (2567) ในด้านการเสนอให้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ตรวจตราพื้นที่เสี่ยง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริบทของชุมชนเตาปูนจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมควบคู่ไปกับความร่วมมือของคนในพื้นที่

จากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ สามารถสรุปเป็นแนวทางเชิงปฏิบัติได้ว่า ภาครัฐและผู้นำชุมชนควรบูรณาการการทำงานร่วมกันผ่านการสนับสนุนงบประมาณเพื่อติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) ในจุดเสี่ยง และเพิ่มกำลังพลอาสาสมัคร (อสม./ชรบ.) เพื่อขัดเชยข้อจำกัดด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเชิงนโยบายควรมีการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเที่ยงธรรม และเสมอภาคตามแนวคิดของไพโรจน์ เจริญยิ่ง และคณะ (2567) พร้อมทั้งจัดกิจกรรมนันทนาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อเปลี่ยนบทบาทของเยาวชนจากกลุ่มเสี่ยงให้กลายเป็นพลังสำคัญในการเฝ้าระวังชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ปัญหายาเสพติดลดลงอย่างยั่งยืนและถูกควบคุมได้อย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ชุมชนเตาปูน ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ โมเดลการป้องกันเชิงพื้นที่ (Area-

Based Prevention Model) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดในระดับชุมชน มิได้เกิดจากปัจจัยด้านบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างครอบครัวที่เปราะบางกับช่องว่างของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในภาวะว่างงานหรือขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ปกครองที่มีรายได้ไม่แน่นอน ส่งผลให้บทบาทการควบคุมทางสังคม (Social Control) ลดน้อยลงและเปิดโอกาสให้เครือข่ายเพื่อนเชิงลบทำหน้าที่เป็นตัวเร่งให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้สารเสพติด อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้ที่พบข้อค้นพบสำคัญว่าหากชุมชนสามารถออกแบบเครือข่ายเพื่อนเชิงบวกผ่านพื้นที่กิจกรรมนันทนาการ เช่น กีฬา หรือศิลปะ จะสามารถเปลี่ยนสถานะเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้กลายเป็นพลังสำคัญในการเฝ้าระวังชุมชนได้ ซึ่งการป้องกันที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเฉพาะของชุมชน ทั้งด้านเวลา พื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย มาเป็นฐานในการออกแบบมาตรการเชิงป้องกันแบบจำเพาะพื้นที่ (Area-based prevention) โดยผู้นำชุมชน อาสาสมัคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำองค์ความรู้เชิงโมเดลนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายและกำหนดมาตรการเฝ้าระวังที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนเมืองกึ่งชนบทได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในระดับชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนตาปูน โดยเฉพาะการสร้างโอกาสทางอาชีพและการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับเยาวชน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการเข้าถึงยาเสพติดจากพื้นที่ใกล้เคียง
2. ควรส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนและประชาชนในการมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลพื้นที่เสี่ยงร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการพัฒนาช่องทาง การแจ้งเบาะแสที่ปลอดภัยและเป็นความลับ เพื่อให้เกิดกลไกการป้องกันที่เฝ้าระวังได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการชุมชน ควรมีการกำหนดแนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบัน

ครอบครัวและสถานศึกษา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะการปฏิเสธยาเสพติดให้กับเยาวชนในชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ไทยกล้า. (2565). *ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศไทย*. (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกภูมิพิสิทธิ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*, 10(2), 116-124.
- จิราวรรณ จันทน์น้อย, มีชัย ออสุวรรณ, สุภารัตน์ สารสว่าง. (2567). สงครามยาเสพติดในโรงเรียน กับปฏิบัติการน่านน้ำสีคราม: แนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงรุก. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 9(1), 245-259.
- ทีมโฆษกกองทัพบก. (2568). *พบ.ทบ. ติดตามการสกัดกั้นยาเสพติดของ นบ.ยส.17 และมาตรการ Seal ชายแดนของกองกำลังสุรสีห์ ในพื้นที่ จ.กาญจนบุรี*. <https://www.rta.mi.th/32219/>
- อิติรัตน์ เหล่าพญาจารย์, จิรัชญา เหล่าพญาจารย์ และพัชรี ชมภูวิเศษ. (2565). แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารมจร อุบล ประิทรศน์*, 7(1), 785-800.
- ปรีชา ไหลวารินทร์. (2568). *ป.ป.ส. ลงพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี พบปะเครือข่ายสื่อมวลชนภาคตะวันตก*. <https://www.opt-news.com/news/51407>
- พัชรภา มณฑาทิพย์ และคณะ. (2567). การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 6(4), 975-988.
- ไพโรจน์ เจริญยิ่ง และคณะ. (2567). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน จังหวัดเพชรบุรี : การวิเคราะห์เชิงนโยบายและการปฏิบัติการ. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(5), 1124-1140.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส). (2568). *คลีนย์ักษ์ "ยาเสพติด" ชัดรอบทิศ ภัยเซาะกร่อน "ไทย-เพื่อนบ้าน"*. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/351973>

Research Article

สุรัชย์ มูลสาร, ภาสกร ดอกจันทร์ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2567). กลยุทธ์การปฏิบัติการเฝ้าระวังตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดสระแก้ว. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 638-653.

Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd Ed.). Harper and Row.